

XII. Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia

Kolozsvár, 2009. május 15–17.

Internet- és számítógép-felhasználás diákok körében

Készítette : László Kinga- Erzsébet

Málnási Zita- Klára

Babeş- Bolyai Tudományegyetem

Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi

Kar

Bank és Pénzügy szak, II. Év

Témavezető tanár : Dr. Fekete Szilveszter, adjunktus

Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Számvitel tanszék

Kolozsvár, 2009

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	2
A kutatás kérdései	4
Módszertan.....	4
Megfigyelés eredményei:.....	5
1. Mennyire mondható elterjedtnek az internet és a számítógép használat diákok körében.....	5
2. Felhasználási területek	7
3. Interjú a diákokkal	14
4. A technológiai innováció következményei	15
Következtetések	18
Irodalomjegyzék	19
Melléklet	20

Bevezető

Mindennapi életünkben egyre fontosabbá válik az információ digitalizált kezelése. Szinte elképzelhetetlenné vált az életünk számítógép, illetve internet nélküli pillanatok alatt beszélgethetünk barátainkkal, akár írásban, akár szóban, sőt, még láthatjuk is egymást, akkor is ha egy óceán, vagy csak egy utcasarok választ el minket. Ez lehet a titka az internet népszerűségének, de létezik még számos magyarázat erre, úgymint az új információkhoz való gyors hozzáférés, zene- és film letöltés, vagy online hozzáférés, mely szórakozásunkat biztosítja.

Mindezt egy olyan hálózaton keresztül, mely néhány éve még sehol sem volt, de megjelenésével kiszorított szinte minden hagyományos távközlési eszközt.

Köszönhetjük mindezt Neumann Jánosnak, a számítógép "atyjának", Vinton Cerf matematikusnak, illetve Bill Gates- nek, akik munkájukkal egy teljesen új koncepciót hoztak létre a jelen társadalma számára.

Kutatómunkánk elkezdésekor az foglalkoztatott bennünket, hogy mennyire van jelen ez a digitalizálódás a jövő generációjának mindennapjaiban, hogyan nyilvánul meg, mire használja ezt az új lehetőséget az általunk vizsgált csoport, és, hogy merrefelé tart ez a modern, "információs társadalom". Tudatában vagyunk annak, hogy a sok pozitívum mellett létezhetnek ugyanúgy negatívumok is, ezért ezen modern eszközök mellékhatásait is igyekeztünk bemutatni.

Szükséges továbbá, hogy konkrétabb meghatározásban szerepeltessük az információs társadalom fogalmát, éppen ezért lássunk néhány definícióját: "Elsősorban az információs és kommunikációs technológia rohamos fejlődésének és konvergenciájának következményeként, az ehhez tartozó gyártó- és szolgáltató-, valamint a médiaipar globalizálódásával a társadalomban egy új életforma, újszerű működés és viselkedés alakul ki. Új értékrendek jönnek létre. Ezt a széles körben új életmódot, magatartást, információs technológiával átszőtt gazdaságot nevezzük információs társadalomnak."¹

Nyíri Kristóf megteremti a különbséget a tudás- alapú társadalom és információs társadalom között: „...„Információ” és „tudás” nem ugyanazt jelenti: a tudás az *összefüggéseiben fölfogott* információ. Az „információs társadalom” az elterjedtebb, a „tudástársadalom” vagy *„tudás-alapú* társadalom” a szerencsésebb formula: előbbi mintegy a világban keringő információk általános bőségére, utóbbi arra a kézzelfogható

¹ Fodor I. (2000)

gazdagságra utal, amelyet *a tudás teremti* - és arra a kézzelfogható szegénységre, amelyet a tudás-alapú társadalom viszonyai között a tudás hiánya okoz.”²

A továbbiakban két ország diákjainak számítógépezési- és internetfelhasználási szokásait vizsgáltuk a jobb összehasonlíthatóság érdekében.

Érdeemesnek találtuk saját eredményeink bemutatása előtt egy rövid visszapillantóval folytatni a gondolatmenetet, hogy valóban érezhetővé válják ez a mindennapjainkat olyannyira érintő gyökeres változás:

„Az internet egy nemzetközileg elterjedt, angol eredetű szó (internetwork). Magyarul annyit jelent : hálózatok hálózata. Az egész világot körülölelő számítógép-hálózat. Az internet a számítógépek összekötéséből jött létre, hogy az egymástól teljesen különböző hálózatok egymással átlátszó módon tudjanak elektronikus leveleket cserélni, állományokat továbbítani.

Az internetbe kapcsolt számítógépek száma havi átlagban 10–15%-kal, vagy még többel, növekszik. Ma már elmondható, hogy az internet a *világ elektronikus postájává lépett elő*. Ez azt jelenti, hogy a felhasználók az üzeneteikre azonnali választ kaphatnak. Az internetet felépítő és szabályozó protokollok mindenki számára hozzáférhetőek, azonban egykor a hálózat kizárólag csak a kutatók, oktatók és katonai intézmények számára volt elérhető.

Az internet legfontosabb adaléka közé tartozik, a felhasználó döntheti el milyen információt kíván keresni, illetve továbbítani.

Az Internet talán legfontosabb szervező, összefogó ereje az Internet Society (ISOC). A társaság nyílt, tagja lehet bármely szervezet vagy magánszemély. Célja az Internet technológiával történő információcsere összehangolása, fejlesztése.

Az eredetileg katonai és szakmai célokra tervezett hálózat gyorsan általános kommunikációs, információtovábbító médiává vált, majd maguktól adódtak az emberi kapcsolatteremtés újabb, sokszor korábban soha nem ismert formái. Az eredetileg elsősorban oktatási intézményekben elérhető hálózatra egyre több intézmény, szervezet, cég kapcsolódott, a szolgáltatást hamarosan a nagyközönségnek is felkínálták. Az elektronikus levelezés (e-mail) forradalmát gyorsan követte a hírcsoportok (newsgroup) forradalma, majd az egyre újabb és sokoldalúbb információkereső- és továbbító eszközök elterjedése, amelyek 1992-ben úgy tűnik, egy természetes végponthoz, a WWW-hez (World Wide Web) vezettek.”³

² Nyíri Kristóf (1999)

³ http://hu.wikipedia.org/wiki/Internet#Nagyhatalmi_versenyt:

A kutatás kérdései

Dolgozatunkban négy fő kérdéscsoportot vizsgálunk:

1. Mennyire terjedt el az internet és a számítógép használata a diákok körében?
2. Mik azok a fő célok, amelyekre a vizsgált csoport használja a számítógépet, illetve az internetet?
3. Hogyan látja a vizsgált csoport a technika ezen modern eszközeit, illetve mennyire játszanak szerintük ezek fontos szerepet mindennapjaikban?
4. Milyen következményekkel járhat ez a technológiai innováció a diákok életére, milyen előnyöket illetve hátrányokat jelent ez számukra feladataik betöltésében illetve a mindennapokban?

Módszertan

Elsődleges kutatási módszerként a 13-23 éves romániai és magyarországi diákok csoportjának vizsgálatára a kérdőíves felmérést használtuk. Ezen kívül szerepel még módszereink között az interjú és a kísérlet. Forrásként szolgálnak továbbá a rendelkezésünkre álló internetes oldalak valamint újságcikkek.

Különböző kutatási kérdések vizsgálatához és megválaszolásához ezen változatos lehetőségek eszköztárával élünk, mindig a témakörnek megfelelő módszert használva. A kapcsolatok és összefüggések vizsgálatára leginkább a kérdőívek eredményeire és a statisztikai ismereteinkre hagyatkoztunk, míg egy bizonyos kérdéskör mélyrehatóbb tanulmányozására inkább az interjúhoz illetve a kísérlethez folyamodtunk

Megfigyelés eredményei

Megfigyelésünk alanyai 12-23 éves magyarországi és romániai diákok voltak. Fontos megemlítenünk, hogy városi környezetben történt a vizsgálat, hiszen előfordulhat, hogy a rurális környezet eltérő eredményekre vezetett volna ezen technikai eszközök szerepét és használati szokásait érintően.

Romániában összesen 109 diákot vizsgáltunk, melyek közül 64 lány és 45 fiú, Magyarországon pedig 111-et, ezek közül 56 fiú, illetve 55 lány.

A megfigyelt alanyokat kor szerint 3 csoportra osztottuk: 12-15,16-19, illetve 20-23 évesekre, ami reprezentatív tanulmányi szintjeik szempontjából is, hiszen az első csoportba eső diákok általános iskolások, a második csoportba eső diákok középiskolások, míg a legutolsó csoportbeliek egyetemisták.

Romániában: 12-15 éves kategóriából 19 lány , 14 fiú, a 16-19 éves kategóriából 23 lány, 16 fiú, míg a 20-23 éves kategóriába 22 lány és 15 fiú tartozik.

Magyarországon: 12-15 éves kategóriából 18 lány , 18 fiú, a 16-19 éves kategóriából 20 lány, 24 fiú, míg a 20-23 éves kategóriába 17 lány és 14 fiú tartozik.

A felmérés dátuma Romániában: 2008 május 16, Magyarországon: 2008 október 15.

1. Mennyire mondható elterjedtnek az internet és a számítógép használat diákok körében?

Romániában a vizsgált csoportokban minden lány, kortól függetlenül rendelkezett személyi számítógéppel, az összes fiú közül csupán 2 nem rendelkezett számítógéppel (12-15 éves korcsoportból), arra a kérdéseinkre, hogy szeretnének-e egyikük igennel, másikuk nemmel válaszolt.

Magyarországon minden vizsgált lány, kortól függetlenül rendelkezett személyi számítógéppel, a fiúk közül csupán 1 nem rendelkezett számítógéppel (16-19 éves korcsoport), arra a kérdéseinkre, hogy szeretne-e számítógépet nemmel válaszolt⁴.

Romániában a számítógéppel rendelkező diákok 15%-ának 5 évnél régebb óta van számítógépe, 36%-ának 2 évnél régebben, 30%-ának 1 évnél régebben, míg 19%-ának

⁴ A "nem"-el válaszolók a továbbiakban kitöltötték az internetfelhasználásra vonatkozó kérdéseket, hiszen az, hogy nem rendelkezik számítógéppel, nem zárja ki az internethez való hozzáférést.

nem régebben, mint 1 év, ami arra utal, hogy a számítógép jelentős elterjedtségnek örvend a diákok körében az utóbbi 5 évben az előző évekbeli felhasználási rátához képest.

Magyarországon a számítógéppel rendelkező diákok 73%-ának 5 évnél régebben van számítógépe, 25%-ának 2 évnél régebben, 2%-ának 1 évnél régebben, és senki nem tett szert számítógépre az elmúlt egy évben.

A fenti válaszok elemzéséből észlelhető a technológia elterjedésének sebességében való különbség a két ország között. Ez azt jelenti, hogy Magyarországon már évekkal korábban kialakulóban volt a napjainkban szinte korlátlaná vált "információs társadalom" hálózata.

Megkérdeztünk egy romániai (középiskolás, 17 éves) diákot, hogy mit jelentett számára az, hogy saját számítógépet kapott. A következőket nyilatkozta: "Három éve kaptam meg az első számítógépet. Nagyon örültem neki, mert abban az időben még nem sok osztálytársamnak volt."

Összesítve Romániában és Magyarországon, arra a kérdésünkre, hogy mire használják leginkább a számítógépeiket részben eltérő válaszokat adtak, mégis az internetezés 64%-os többségnek örvend, a 23%-os játékos és 13 %-os dolgozat-összeállítási arány mellett.

Érdekes tehát megvizsgálnunk, hogy ha már ennyire magas rátának örvend az internet-felhasználás, hogyan oszlik meg az internet-felhasználók száma kor és nem szerint, továbbá milyen célokra használják ezt a modern adatforgalmi eszközt.

Romániában a fiúk közül 14, lányok közül 12 nem rendelkezik otthoni internet-hozzáféréssel, ami a maga nemében azt jelenti, hogy a lányok 19%-ának nincs otthoni internet-hozzáférése, mely a fiúk 33%-os arányához képest kevesebb, tehát elmondható, hogy a lányok inkább rendelkeznek otthoni internet-hozzáféréssel, mint a fiúk.

Azok a személyek, akiknek nincs otthoni internet-hozzáférésük, elmondásuk szerint leginkább iskolából vagy internetkávézóból, illetve barátaiktól férnek hozzá az internethez.

Magyarországon pedig 2 lány nem rendelkezik internet-hozzáféréssel (a legfiatalabb kategóriából és összességében is), illetve 5 fiú, melyek közül három 12-15 éves

korcsoportbeli, kettő pedig a 15-19 évesek közé tartozik. Ők is iskolából, barátoktól vagy internetkávézóból férnek hozzá az információs hálózathoz.

Tehát a legfiatalabb korcsoport az, amely a reprezentatív az internet-hozzáférés hiányára. A legidősebb kategóriára egységesen jellemző mind a számítógép, mind az internet-felhasználás.

Az internet-hozzáférés időtartamát megvizsgálva a következő arányokat kapjuk: összességében, mindkét országban csupán 16% rendelkezik 5 évnél régebben internet-hozzáféréssel, 26% 2 évnél régebben. A legmagasabb arány az 1 évnél régebbi felhasználáshoz köthető, és pedig 31%, az egy évnél nem régebbi internettel rendelkezők aránya pedig szintén magas, 27%-ra tehető. Tehát az internet-felhasználó diákok száma az utóbbi 2 évben növekedett meg jelentősen.

2. Felhasználási területek

Arra a kérdésünkre, hogy mire használják leginkább az internetet, rangsorolás szerint, a diákok eltérő válaszaik között mégis a kommunikációt tették leggyakrabban az első helyre, a lányok az információszerzést sorolták be másodiknak, aztán a szórakozást, végül a letöltéseket, míg a fiúk esetén második volt a játszás, harmadik a letöltés negyedik az információszerzés.

Arra a kérdésünkre, hogy mit játszanak, legelső helyen szerepeltek a stratégiai- vagy szimulációs játékok a fiúk esetén (Travian, Ikariam, Omerta), míg a lányok a tudásfelmérő játékokat kedvelték inkább (Honfoglaló), a második helyen mindkét esetben a "flash game"-ek álltak, melyek népszerűsége a nagy változatosságból és könnyű betöltődésből fakad. A válaszok jelentős egyezést mutattak kategória szintjén mindkét ország esetén.

Romániában az internetes oldalakat leginkább a Mozilla böngészővel látogatják (60%), a rangsorban a második az Internet Explorer (30%), míg 10%-os arány illette meg az Opera és más böngészőket. Magyarországon is a Mozilla a legelterjedtebb böngésző program, ezen kívül pedig a Google Chrome, Netscape, T-online, és Safari voltak a listavezetők. Érdekes megjegyezni, hogy a magyarországi diákok sokkal szélesebb választékát használják a böngésző oldalaknak.

A Romániában vizsgált, internethasználó diákok 96%-ának van e-mail címe. Az e-mail címmel nem rendelkező internet-felhasználó diákok a 13-15 éves korcsoportba tartoznak, és többnyire azok alkotják ezt a csoportot, akiknek nincs otthoni internet-hozzáférése. Magyarországon pedig minden internet-hozzáférőnek van e-mail címe. Romániában a diákok e-mail címei leginkább (70%-ban) a Yahoo! domain-be tartoznak, míg 20%-nak G- Mail, 10%-nak Freemail vagy egyéb domainű elektronikus postacíme van.

Magyarországon legelterjedtebbek a Freemail (50%), G- Mail (35%), illetve Citromail (20%), illetve egyebek, mint a VIPmail, Hotmail, Chello stb.

A kommunikáció instant formáját illetően a romániai diákok szintén a Yahoo! produktumokat kedvelik, a kommunikálók szinte mindegyike rendelkezik Yahoo! ID-val, emellett pedig előszeretettel használnak más instant kommunikációs programot, mint például az MSN, Skype vagy Meebo.

Magyarországon vezető szerepet tölt be az MSN (76%), Skype (10%) illetve más: X-Fire, mIRC és Yahoo!. Megfigyelhető, hogy a Romániában oly népszerű Yahoo! Itt csak a sor végére került.

Romániában az internethasználó diákok 80%-ban tagjai valamilyen internetes közösségnek. Legkedveltebbek a Hi5 és az IWIW, illetve a Zorpia és Netlog.

Magyarországon az internet-hozzáféréssel rendelkező diákok 95%-ának van internetes közösségi oldalon létrehozott profilja. Legnépszerűbb az IWIW és a Hi5, ugyanúgy, mint a romániai diákok esetén.

Érdeemesnek láttuk, hogy statisztikai segédeszközökkel is megvizsgáljuk a nem és az internet-felhasználás területei közötti kapcsolatot.⁵

⁵ A kapcsolatvizsgálat levezetése a mellékletben található

Romániában:

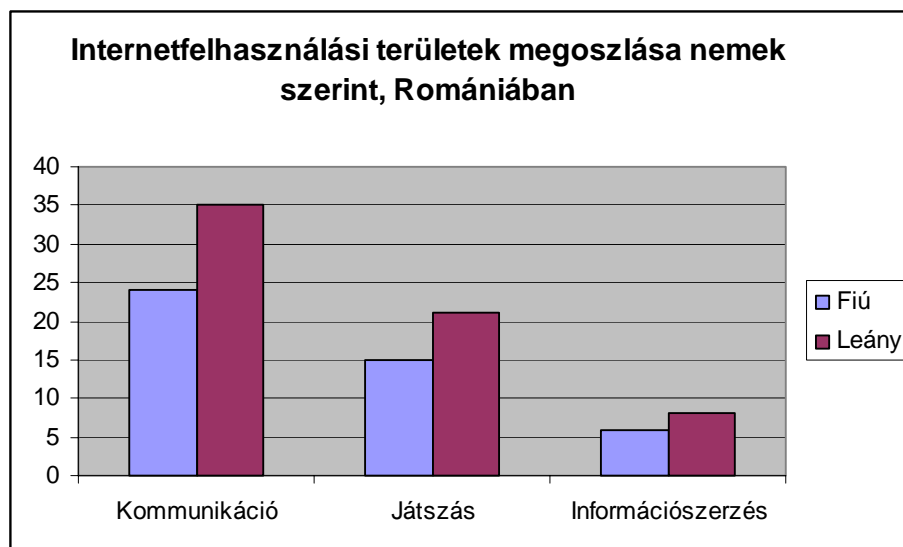
1.táblázat

Internet- felhasználási terület nem szerinti megoszlása			
Internet- felhasználási terület	Nem		Összesen
	<u>Fiú</u>	<u>Leány</u>	
Kommunikáció	24	35	59
Játszás	15	21	36
Információszerzés	6	8	14
Összesen	45	64	109

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

Az alábbi grafikonon megfigyelhetjük hogyan oszlik meg az internet felhasználása a különböző területeken , a nemek esetén.

1. ábra

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

Észrevehető tehát, hogy Romániában mindamelllett, hogy több a lány internet-felhasználó, arányaiban mégis azt tapasztalhatjuk, hogy a kommunikáció terén nagyobb a lányok részesedése.

Ezután az adatokat χ^2 - próbának vetettük alá, ezután Pearson- féle asszociációs együtthatót számítottunk, hogy megkapjuk a kapcsolat intenzitását⁶.

Az eredmények alapján elmondható, hogy létezik kapcsolat a romániai diákok körében, ám ez gyengének minősíthető.

Magyarországon:

A következő volt a megoszlás nemek és internet-felhasználás között:

2. táblázat

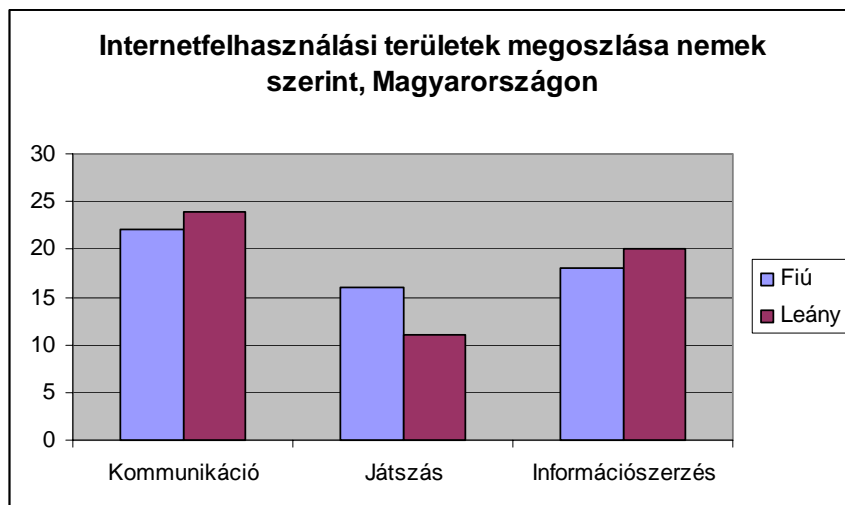
Internet-felhasználási terület	Nem		Összesen
	Fiú	Leány	
Kommunikáció	22	24	46
Játszás	16	11	27
Információszerzés	18	20	38
Összesen	56	55	111

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

⁶ Eredmények a mellékletben

Grafikusan ábrázolva:

2. ábra

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

A grafikonról leolvasható, hogy míg a lányok ebben az esetben is inkább kommunikációra használják az internetet, a fiúk pedig inkább játékosra fordítják az internet-hozzáférési lehetőségeiket.

Megfigyelhető ugyanakkor, hogy a kommunikációt és információszerzést illetően kisebb a nemek aránybeli eltérése, mint Románia esetén.

A kapcsolatvizsgálatot ebben az esetben is a χ^2 -próba⁷ segítségével végezzük el, majd a Pearson-féle asszociációs együttható kiszámításával tudtuk meg a kapcsolat intenzitását.

Ebben az esetben is, akárcsak Románia esetén, találtunk kapcsolatot a változók között, melyek gyenge intenzitást mutattak.

Vizsgálatunk eredményeként találtunk összefüggést a nemek és internet-felhasználási terület között mindkét ország esetén, viszont ez gyengének minősíthető.

Másik módszer, melyet ugyanezen célra használtunk, nem más, mint a kísérlet, melyben 5 fiút és 5 lányt vizsgáltunk meg⁸ viselkedés szempontjából mind Magyarországon, mind Romániában.

⁷ Eredmények a mellékletben

⁸ Lásd: Melléklet

Romániában ezen kísérlet eredményeként azt kaptuk, hogy míg a fiúk szívesebben keresnek maguknak sport- és autós oldalakat, addig a lányok az on-line magazinokat, közösségi portálokat, illetve horoszkópoldalakat keresik fel. Közös vonás az e-mail cím ellenőrzése, illetve a chat-oldalakra való bejelentkezés, mint a Meebo vagy a Yahoo!Messenger, illetve az on-line videó portálok látogatása, mint a Youtube. Magyarországon is hasonló eredményekre jutottunk a nemeket illetően: a lányok a magazinokat és közösségi portálokat látogatták inkább, míg a fiúk érdeklődését inkább a sport- és autós oldalak keltették fel.

A következő lépésben a tanulmányi szint és internet-felhasználás közötti összefüggést vizsgáltuk⁹.

Romániában:

3. táblázat

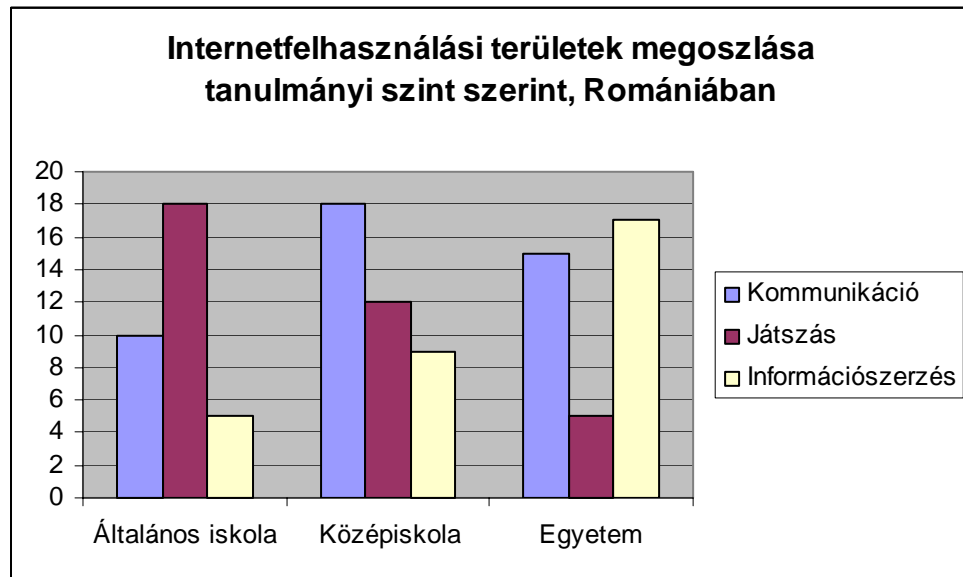
Internet-felhasználási terület	Gimnázium	Középiskola	Egyetem	Összesen
Kommunikáció	10	18	15	43
Játszás	18	12	5	35
Információszerzés	5	9	17	31
Összesen	33	39	37	109

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

⁹ Lásd: Melléklet

A következő grafikon szemlélteti a tanulmányi szint és internet-felhasználás közötti összefüggést:

3. ábra

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

Magyarországon:

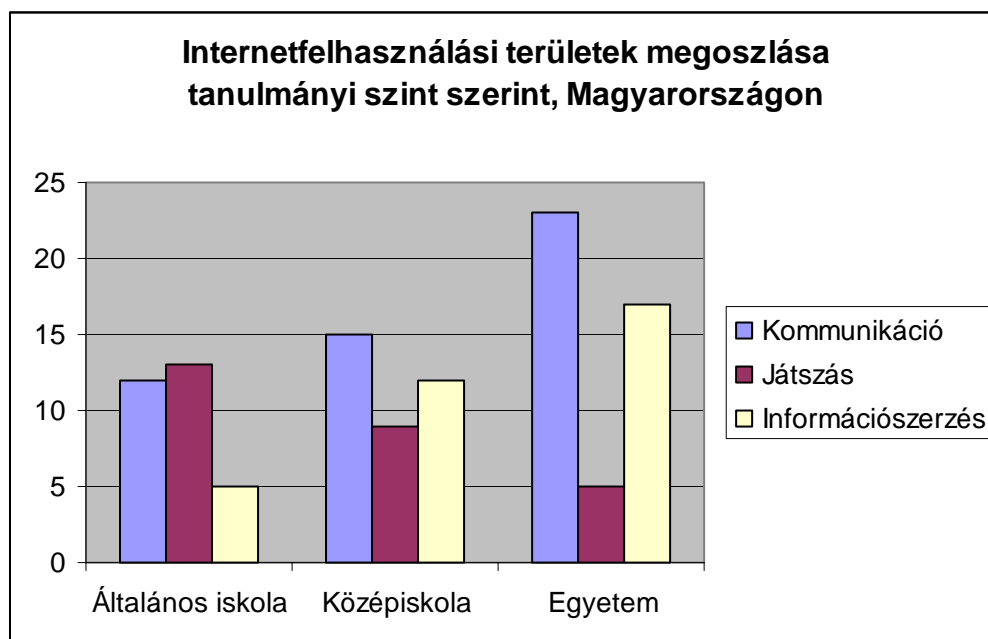
4. táblázat

Internet- felhasználási terület	Gimnázium	Középiskola	Egyetem
Kommunikáció	10	18	15
Játszás	18	12	5
Információszerzés	5	9	17

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

Grafikusan ábrázolva:

4. ábra

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

A számítások alapján¹⁰ levonhatjuk a következtetést, hogy a nem és internetfelhasználási terület között, míg gyenge kapcsolat van, a tanulmányi szint és internetfelhasználási terület között közepes kapcsolat van ugyanúgy Magyarországon mint Romániában, mindez azt jelenti, a diákok minél magasabb végzettségi szinttel rendelkeznek, annál fontosabb számukra az internet, mint információforrás, ezzel ellentétben minél alacsonyabb az iskolai végzettség, pl. általános iskolás¹¹ diákok esetén fontosabb az internet a játszás miatt.

3. Interjú a diákokkal

A továbbiakban a harmadik kutatási kérdés foglalkoztatott bennünket, mégpedig az, hogy hogyan vélekednek a diákok mind a számítógépről, mind az internetről, illetve mennyire fontos szerepet töltenek be ezek mindennapjaikban.

A kérdőív alapján Romániában az összes diák 82%-a fontosnak tartotta az internetet, és szerette. 15%-ának közömbös volt, míg 3%-a ellenszenvesnek és

¹⁰ A számítások és eredmények a mellékletben találhatóak

¹¹ 13-15 éves korcsoport

haszontalannak tartotta. Magyarországon az összes megkérdezett diák 95%-a tartotta fontosnak az internetet, míg a maradék 5%-nak közömbös volt. Nem akadt olyan személy, aki ellenszenvesnek találta volna az internetet.

Pontosabb és mélyrehatóbb elemzés végett interjúhoz folyamodtunk, megvizsgálva a diákok internetről alkotott véleményét, minden korcsoportból két-két diákot (egy magyarországit és egy románait) kiválasztva.

A 13-15 éves korcsoportot képviselő romániai diák a következőket mondta : „Elsősorban játszásra és chatezésre használom, ez az amiért nekem fontos.” (13 éves diák). Magyarországon egy 14 éves diák így nyilatkozott: „Nagyon tetszik az internet, mert gyors és ingyen beszélhetek a barátaimmal.”

A 16-19 éves korcsoportbeli romániai diák a következőképpen nyilatkozott: „Nekem azért fontos az internet, mert az érettségre itt megtalálok minden tételt, valamint barátaimmal való kapcsolattartásban is segít.” (18 éves diák)

Magyarországi megkérdezettünk így válaszolt: „El sem tudnám képzelni, hogy milyen lenne az életem internet nélkül.”(17 éves diák)

Az egyetemistákat képviselő, 20-23 éves korcsoportból kiválasztott személy így nyilatkozott, hogy: „Az internet.....hát manapság nélkülözhetetlen, államvizsgadolgozat, házi dolgozat összeállításánál vagy tanulásnál is, plusz még itt kapunk minden program felől értesítést. Bármilyen információról gyorsan és friss hírt találunk, nem kell elmenni a boltig, és pénzt öltetni újságra. Egyszóval: Fontos.” (22 éves romániai egyetemista)

„Az internet számomra az információszerzés és a kommunikáció egyik alapvető eszköze.” (22 éves magyarországi diák)

4. A technológiai innováció következményei

A negyedik kutatási kérdésre próbálva választ adni, szintén az interjút és a kérdőíveket használtuk fel kutatási módszerként. Ebben az esetben összevonva vizsgáltuk mindkét ország diákjait, mert a kapott eredmények nem tértek el jelentősen egymástól.

Mint tudjuk, a számítógép, ezen keresztül az internethasználat is függőséghez vezethet. Kíváncsiak voltunk arra, vajon a diákok körében ez mennyire van így, mennyire érzik a súlyát annak az árnak, melyet a hosszas számítógép előtti ücsörgés okoz, persze nemcsak fizikailag, hanem pszichikailag is.

Lássuk mi a helyzet fizikai téren: újabb orvosi szakkönyvek szerint a számítógép előtt naponta egy óránál több eltöltött idő káros az egészségre. Ehhez képest a vizsgált diákok csupán 10%-a tölt el naponta 2 óránál kevesebbet a számítógép előtt.

Átlagosan a diákok 2-4 óra között töltenek el időt naponta számítógépük előtt (65%), de nem ritka a 4-6 óra közötti érték sem. Kiugró értéket a lányok esetében tapasztaltunk, ugyanis itt találtunk olyan személyt is, aki naponta 8 óránál többet töltött el számítógépe előtt.

Melyek is lehetnek a túlzott számítógép-használat mellékhatásai: „Különösen kellemetlen a speciális szemromlás, amit monitorszemnek is neveznek. Aggasztó, hogy mérhető arányú az idegrendszeri károsodás, a kézremegés, továbbá egy sajátos tünetcsoport megjelenése, amelynek következtében az ujjak gyorsabban működnek a klaviatúrán, mint ahogy azt az idegrendszer többi része összehangoltan kísérni képes, és ettől tartós funkciózavar keletkezik a szavak helyes leírásában. Talán meglepően hangzik, de a számítógépes munka szinte az egész testet terheli: a nyakat, a felső végtagokat (vállat, felkart, könyököt, alkart, csuklót és az ujjakat külön-külön!), valamint a hát, a fenék, a mellüreg, a szem, sőt a láb is érintett. Mindezekkel összefüggésben a légzési, a keringési és az idegrendszer is komoly terhelésnek van kitéve...”¹²

Ezenkívül felléphetnek az internetfüggőség jelei is: „Az Internet-függőség/addikció sok hasonlóságot mutat a kóros játékszenvedéllyel, a kompulzív vásárlással, a nikotin- és alkoholfüggőséggel. Kialakulására hajlamosítanak a már meglévő egyéb addikciók, a depresszió és a szorongásos zavarok. Más addikciókhoz hasonlóan jellemző rá a szociális, a foglalkozásbeli vagy a kikapcsolódást szolgáló tevékenységek feladása, vagy háttérbe szorulása.”¹³

¹² www.medimix.hu

¹³ www.lelekenotthon.hu

Az interjúkból az is kiderült, hogy a fiatalabb korosztály nincs igazán tisztában a számítógép és internet negatív pszichológiai és fizikai hatásaival, de érzékeli ennek szociális kapcsolatokat befolyásoló hátulütőjét.

Megkérdeztünk egy 14 éves diákot, hogy szerinte jár-e negatív hatásokkal a túlzott számítógép- illetve internethasználat. A következőket válaszolta: „Szerintem nincs negatív hatása a netnek vagy a számítógépnek. Legfeljebb annyi, hogy a szüleim szidnak, amiért nem megyek időben lefeküdni vagy nem tanulok, mert túl sokat ülök gép előtt, és emiatt gyakran szoktunk veszekedni.”

A 16-19 évesek már inkább átérzik a súlyát. Egyik diák így nyilatkozott: „Sokszor mondták nekem, hogy ne üljek annyit a számítógép előtt, mert elrontom a szememet, de azt hittem, hogy azért mondják, hogy tanuljak. Legtöbb időmet azzal töltöttem, hogy játszottam, miután szemüveges lettem. Már nem játszom annyit, mert egy csomó más dologgal kell foglalkozzak, például a házi dolgozatok vagy az érettségi tételek is. Azonkívül meg nem akarok kimaradni, mikor mindenki fenn lóg a neten.”(18 éves érettségiző diák)

A legidősebb vizsgált korcsoport képviselő alanya kérdésünkre így válaszolt: „Nem mondom, hogy nem jó dolog a net, mert akkor tévednék. De azért mégiscsak sok az, hogy szinte levegőt sem lehet venni internet nélkül. Az egyetemmel kapcsolatban minden infót onnan kapunk, úgyhogy ajánlatos mindig 'bent lenni'. Az államvizsgadolgozatom megírásakor reggelente felkeltem, ölembe vettem a laptopot és egész nap csak írtam. Miután befejeztem az írást, mind testileg, mind szellemileg padlón éreztem magam.”(22 éves egyetemista)

Ebből azt is le lehet következtetni tehát, hogy nemcsak az oktatás digitalizálása, hanem a diákok közötti csoportnyomás is közrejátszik a számítógép előtt eltöltött idő hosszabbodásában.

A kérdőívbeli adatok szerint a diákok érzékelik a számítógép és egyéb tevékenységek közötti átváltási viszony jelenlétét, hiszen jelentős részük állítja, hogy hanyagolt már el dolgokat a számítógép és internetezés miatt.

A vizsgált, internettel és számítógéppel, vagy csak számítógéppel rendelkező diákok 20%-a azt állította, hogy sosem hanyagolt el dolgokat a fent említett tényezők miatt, míg ez 65% -nál már előfordult, illetve 15%-nál igen gyakori jelenség.

Következtetések

- Az internet, illetve a számítógép történelmi időkhöz számított viszonylatban rövid pályája alatt hatalmas elterjedésnek örvend a jelenben, az utóbbi években jelentősen növekvő tendenciát mutatva a diákok körében való használatban.
- Az internet- és számítógép-használat szoros kapcsolatot mutat a vizsgált környezetben, hiszen a diákok többsége a számítógépét leginkább internetezésre használja.
- Míg a számítógép-használat megoszlik a játékos, dolgozat-összeállítás és internetezés között, ezen belül az internethasználat leginkább a kommunikációra koncentrálódik, szinte minden diák rendelkezik messenger és e-mail címmel. Ugyanakkor kiépülőben vannak a virtuális közösségek is.
- Különbözik az internet-felhasználás kultúrája a romániai és magyarországi diákok között a használt böngészőprogramokat, e-mailcím domainokat, beszélgetőprogramokat illetően.
- Magyarországon már évekkel korábban kialakulóban volt, a napjainkban szinte korlátlanul vált "információs társadalom" hálózata.
- Közepes kapcsolat van a tanulmányi szint és internet-felhasználás között.
- A nem és internet-felhasználás területei közötti kapcsolat gyengének jellemezhető.
- Bár a technológiai fejlődés jelentős könnyebbséget jelent a diákok számára a tanulásban és a kommunikációban, de saját felismerésük szerint is gátolja őket egyes feladataik ellátásában. A nőneműek körében jellemzőbb az elhanyagolás és az, hogy többet ülnek számítógép előtt is egy nap.
- Az idősebb diákok képesek felismerni az internet és számítógép okozta negatív hatásokat, míg a 12-15 éves diákok általában csak a közvetlen szociális kapcsolatokra való negatív hatásokat ismerik fel. Ezen hátrányok ellenére is a diákok túlnyomó részt szeretik és hasznosnak tartják a számítógépet és az internetet.

Irodalomjegyzék

- Nyíri Kristó(1999)f: Információs társadalom és nemzeti kultúra
- Fodor I. (2000) Merre megy a világ gazdasága, merre mehetünk mi?
- <http://www.medimix.hu/cikk.php?cid=425>
- <http://www.lelekbenotthon.hu/modules.php?file=article&name=News&sid=127>
- <http://www.lelekbenotthon.hu/modules.php?file=article&name=News&sid=127>
- [http://hu.wikipedia.org/wiki/Internet#Nagyhatalmi_verseny:](http://hu.wikipedia.org/wiki/Internet#Nagyhatalmi_verseny)

Melléklet

1. Nem és internet-felhasználás területei közötti kapcsolat vizsgálata χ^2 -próbával Romániában

Ennek lépései:

1. Hipotézisek megfogalmazása

H_0 : a nem és internet-felhasználás területei között nincs kapcsolat, függetlenek

H_1 : a nem és internet-felhasználás területei között van kapcsolat, létezik asszociációs kapcsolat

2. Szabadságfok számának meghatározása

$n = (\text{oszlopok száma} - 1) * (\text{sorok száma} - 1)$

$n = (2 - 1) * (3 - 1) = 2$

3. Szignifikancia- szint megválasztása

$p = 0,1$ vagyis $1 - p = 1 - 0,1 = 0,99$

4. χ^2 -értékének a kiszámítása

Internet- felhasználási terület	Nem		Összesen
	<u>Fiú</u>	<u>Leány</u>	
Kommunikáció	24,36	34,64	59
Játszás	14,86	21,14	36
Információszerzés	5,78	8,22	14
Összesen	45	64	109

$$\chi^2 = 0.0259$$

5.Döntéshozatal

$\chi^2 = 0.0259$ és $K=0.020 \rightarrow \chi^2 > K$ tehát H_1 : a nem és internet-felhasználás területei között van kapcsolat, létezik asszociációs kapcsolat

Pearson- féle asszociációs együttható kiszámítása

$$c = \sqrt{\frac{\chi^2}{N + \chi^2}} \in [0,1]; \text{ ahol } N\text{-a teljes sokaság}$$

$c = 0.0154 \in (0;0,3)$, ezért gyenge a kapcsolat a nem és internet-felhasználás területei között

2. Nem és látogatott weboldal típusa közötti kapcsolat vizsgálata kísérlet segítségével

Kísérletünk a következőképpen zajlott:

1. Öt fiút és öt lányt választottunk ki véletlenszerűen.

2. Bevezettük őket egy internet-hozzáféréssel ellátott terembe.

3. Szabályok felállítása: Bármilyen nemű kommunikáció tilos, illetve tilos mások képernyőjének megtekintése.

4. A résztvevőket megkértük, hogy találomra keressenek rá egy weboldalra.

5. Eredmények: A lányok közül kettő internetes magazinokat, egy horoszkópot, egy online chat oldalt, egy pedig postaládáját kereste fel.

A fiúk autós- és sport website -okat kerestek fel szívesebben (3), illetve chat oldalt és postaládájukat (2).

3. Tanulmányi szint és internet-felhasználás területei közötti kapcsolat vizsgálata Romániában

A vizsgálatot a χ^2 -próba segítségével végezzük el, majd a Pearson- féle asszociációs együttható kiszámításával megtudjuk a kapcsolat intenzitását.

1. Hipotézisek megfogalmazása

H_0 : a tanulmányi szint és internet-felhasználás területei között nincs kapcsolat, függetlenek

H_1 : a tanulmányi és internet-felhasználás területei között létezik asszociációs kapcsolat

2. Szabadságfok számának meghatározása

$n = (\text{oszlopok száma} - 1) * (\text{sorok száma} - 1)$

$n = (3 - 1) * (2 - 1) = 2$

3. Szignifikancia- szint megválasztása

$p = 0,05$ vagyis $1 - p = 1 - 0,05 = 0,95$

4. χ^2 -értékének a kiszámítása

Internet- felhasználási terület	Gimnázium	Középiskola	Egyetem	Összesen
Kommunikáció	13,02	15,39	14,60	43
Játszás	10,60	12,52	11,88	35
Információszerzés	9,38	11,09	10,52	31
Összesen	33	39	37	109

$$\chi^2 = 16,75$$

5. Döntéshozatal

$\chi^2 = 16,75$ és $K = 5,99 \rightarrow \chi^2 > K$ tehát H_1 : a tanulmányi szint és internet-felhasználás területei között van kapcsolat, létezik asszociációs kapcsolat.

Pearson-féle asszociációs együttható kiszámítása

$$c = \sqrt{\frac{\chi^2}{N + \chi^2}} \in [0,1); \text{ ahol } N\text{-a teljes sokaság}$$

$c = 0,354 \in [0,3;0,7)$, ez azt jelenti , hogy a tanulmányi szint és internet-felhasználás területei közötti kapcsolat intenzitása közepes.

4. Nem és internet-felhasználás területei közötti kapcsolat vizsgálata χ^2 -próbával Magyarországon

Ennek lépései:

1. Hipotézisek megfogalmazása

H₀: a nem és internet-felhasználás területei között nincs kapcsolat, függetlenek

H₁: a nem és internet-felhasználás területei között van kapcsolat, létezik asszociációs kapcsolat

2. Szabadságfok számának meghatározása

$n = (\text{oszlopok száma} - 1) * (\text{sorok száma} - 1)$

$n = (2 - 1) * (3 - 1) = 2$

3. Szignifikancia- szint megválasztása

$p = 0,05$ vagyis $1 - p = 1 - 0,05 = 0,95 \rightarrow \chi_{tab}^2 = 0,102$

4. χ^2 -értékének a kiszámítása

ϕ_{ij}

Internet-felhasználási terület	Nem		Összesen
	<u>Fiú</u>	<u>Leány</u>	
Kommunikáció	23,2	22,79	46
Játszás	13,62	13,38	27
Információszerzés	19,17	18,82	38
Összesen	56	55	111

$$\chi^2 = \sum \sum \frac{(x_{ij} - \phi_{ij})^2}{\phi_{ij}}$$

$$\chi^2 = 1,1$$

5. Döntéshozatal

$\chi^2 = 1,1$ és $\chi_{tab}^2 = 0,102 \rightarrow \chi^2 > \chi_{tab}^2$ tehát H₁: a tanulmányi szint és internet-felhasználás területei között van kapcsolat, létezik asszociációs kapcsolat

Pearson- féle asszociációs együttható kiszámítása

$$c = \sqrt{\frac{\chi^2}{N + \chi^2}} \in [0,1); \text{ ahol } N\text{-a teljes sokaság, ahol } N = 111$$

$c = 0,099$ $x \in (0;0,3)$, ez azt jelenti, hogy az internet-felhasználás területei és a nemek közötti kapcsolat intenzitása gyenge.

5. Tanulmányi szint és internet-felhasználás területei közötti kapcsolat vizsgálata Magyarországon

A vizsgálatot a χ^2 -próba segítségével végezzük el, majd a Pearson- féle asszociációs együttható kiszámításával megtudjuk a kapcsolat intenzitását.

1. Hipotézisek megfogalmazása

H_0 : a tanulmányi szint és internet-felhasználás területei között nincs kapcsolat, függetlenek

H_1 : a tanulmányi és internet-felhasználás területei között létezik asszociációs kapcsolat

2. Szabadságfok számának meghatározása

$n = (\text{oszlopok száma} - 1) * (\text{sorok száma} - 1)$

$n = (3 - 1) * (2 - 1) = 2$

2. Szignifikancia- szint megválasztása

$p = 0,5$ vagyis $1 - p = 1 - 0,5 = 0,5 \rightarrow \chi_{tab}^2 = 1,38$

3. χ^2 -értékének a kiszámítása

Internet- felhasználási terület	Gimnázium	Középiskola	Egyetem	Összesen
Kommunikáció	13,51	16,22	20,27	50
Játszás	7,29	8,76	10,95	27
Információszerzés	9,19	11,03	13,78	34
Összesen	30	36	45	111

$\chi^2 = 11,088$

5. Döntéshozatal

$\chi^2 = 11,58$ és $K = 1,38 \rightarrow \chi^2 > K$ tehát H_1 : a tanulmányi szint és internet-felhasználás területei között van kapcsolat, létezik asszociációs kapcsolat

Pearson- féle asszociációs együttható kiszámítása

$$c = \sqrt{\frac{\chi^2}{N + \chi^2}} \in [0,1) ; \text{ ahol } N\text{-a teljes sokaság}$$

$c = 0,301 \in [0,3;0,7)$, ez azt jelenti , hogy a tanulmányi szint és internet-felhasználás területei közötti kapcsolat intenzitása közepes.

4. A következő oldalon található a kutatásban használt kérdőív: